

BİLİM KÜLTÜR VE EĞİTİM

KAĞIDIN SERÜVENİ-10

Cumhuriyet Türkiye'sinde kağıt ve matbaa-2

Prof. Dr. Dursun Koçer
(İstanbul Kültür Üniversitesi)
d.kocer@iku.edu.tr

17. Mart. 1934 tarihinde sonuçlanan ihale ile Alman Voith Maschinenfabrik firması çalışmalara başladı.

Fabrikanın güç santralini Siemens-Schuckweke firması, Kazan tesisi işlerini ise Steinmüller firması yükledi.

14. Ağustos. 1934 günü; Başbakan İsmet İnönü, İktisat Vekili Celal Bayar, Sümerbank Genel Müdürü Nurullah Esat Bey ve Mehmet Ali Kağıtçı bir araya gelerek protokolu imzalandılar. İsmet İnönü bir konuşma yaparak; 2 milyon lira sermaye ile iki bina olarak fabrikanın kurulacağını söyledi ve temele karçı koydu.

Alman firmalarının üstlendiği fabrika kuruluş çalışmaları hızla sonuçlandı ve 06. Ekim. 1936 günü işletmeye açıldı.

Sümerbank Genel Müdürü Nurettin Esat Bey, Sümerbank'ın 1935 yılı raporunu İzmit'te üretilen kağıta basarak ATATÜRK'e sunmuştur.

Raporu ve kağıtı inceleyen ATATÜRK şu yorumu yaptı: Bir memleket kağıtını kendisi yapamadığı zaman ulusal kültürünü yabancı lütfuna bağlar. Kapitülasyonların en tehlikelisi de budur. Ötekilerden önce bütün dikkat ve ilginizi kağıt sanayiinde toplayın.

11. Temmuz. 1938 de İzmit sütkestik ve klor fabrikalarının temeli atıldı.

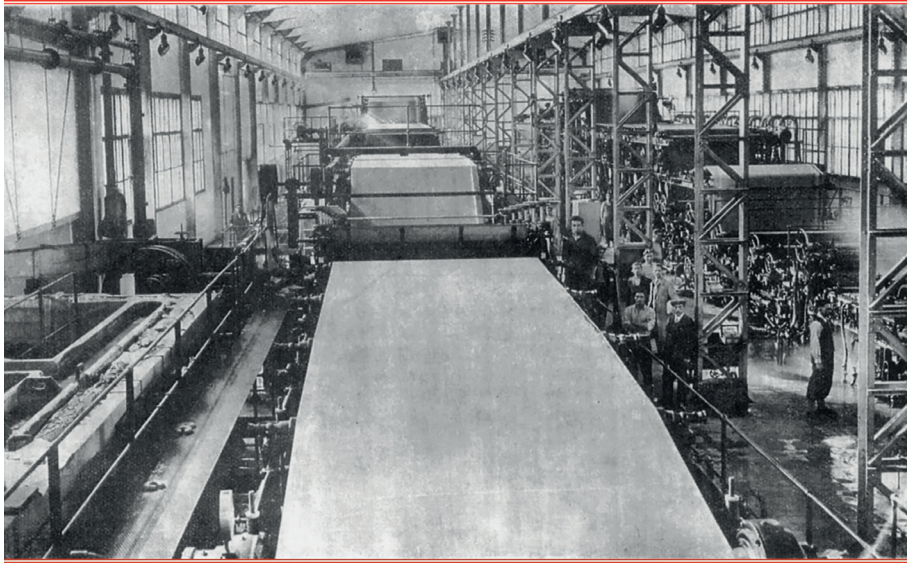
1931 yılında İzmit'in nüfusu 14.000 iken fabrika açılış sonrasında 28.000 i geçmişti.

İzmit sokakları gaz lambaları ile aydınlatılıyor ve evlerin çok az bölümüne elektrik veriliyordu. Fabrika kurulup elektrik santrali devreye girince bütün İzmit elektriğe kavuştu.

1937 yılında İzmit Kağıtspor kulübü kuruldu.

1941 yılında İzmit Kaolin fabrikası kuruldu.

20. Haziran. 1941 tarihinde Mehmet Akli Kağıtçı'nın Sümerbank'taki görevine son verildi.

1944 yılında İzmit'teki tesis içinde ikinci kağıt fabrikası, 1954 yılında da üçüncü kağıt fabrikası kuruldu.

1945 de İzmit Selüloz fabrikası kuruldu.

21. Haziran. 1955 tarihinde Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları İşletmesi Kanunu çıkarılır ve SEKA adı ile çalışmalara başlayarak Sümerbank'tan ayrılır.

1964 yılında SEKA'nın İzmit dışındaki illerde de fabrika kuracağı açıklandı.

ATATÜRK diyor ki: "Bir memleket kağıtını kendisi yapamadığı zaman ulusal kültürünü yabancı lütfuna bağlar. Kapitülasyonların en tehlikelisi de budur. Ötekilerden önce bütün dikkat ve ilginizi kağıt sanayiinde toplayın."

1970 yılında Aksu gazete kağıdı fabrikası ve Çaycuma çimento torba kağıdı fabrikaları kuruldu.

1971 yılında Dalaman'da Birinci Hamur Kağıt ve Krome Karton fabrikaları kuruldu.

1979 da Afyon kağıt fabrikası kuruldu.

1981 de Balıkesir Gazete Kağıdı fabrikası, **1984 de** Taşucu Çimento Kağıdı fabrikası ve Kastamonu Sigara Kağıdı fabrikası kuruldu.

24. Nisan 1993 İzmit SEKA Okun Selülozu Fabrikası üretime son verdi.

06. Aralık. 1997 de Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı ile İzmit SEKA özelleştirme kapsamına alındı.

10. Eylül. 1998 de aynı kurul kararı ile SEKA'nın kapatılmasına karar verildi ancak işçilerin direnişi sonucu bu karar iptal edildi. Ancak 2005 yılında karar tekrar yürürlüğe konuldu.

2008-2008 yılları arasında SEKA'ya ait diğer fabrikalar da özel sektöre satıldı.

İzmit'teki fabrika alanı şimdilerde SEKA müzesi ve SEKA Parkı olarak hizmet vermektedir.

KAYNAKLAR:

SEKA Tarihi. Uygun Kocabaşoğlu, Aydan Bulutgil, Fahtettin Çiloğlu, İlker Evrim Bilbaş, Nesim Şeker, 1996, Tarih Vakfı Yayınları. Kitabın Doğuşu. L.Febvre & H.J. Martin, Çeviren: Gül BATUŞ, 2000, Avcıol Basım.

Kağıdın ve Matbaanın Kültürel Tarihi.

Zeki TEZ, 2008, Doruk Yayınları

Kağıt Yolunda. Erik ORSENNA, Çeviren: Akın TERZİ, 2013, Metis Yayınları

İbrahim Müteferrika Eserlerinden Yalova Kağıthane'si. A. Neziha Galitekin, 2013, İBB Araştırma İnceleme Serisi-1.

İstanbul'da Yahudi Matbuatı. Yasin Meral, 2016, Divan Kitap.

Kağıt. Barbara Somerville, Çeviren: Barış CEZAR, 2017, TÜBİTAK Yayınları

Beyaz Büyü. Lothar Müller, Çeviren: Sevinç Altınçekiç, 2018, Koç Üniversitesi Yayınları.

İbrahim Müteferrika ve Yeni Bilimin Türkiye'ye Girişi. İnan Kalaycıoğlu, 2020, Muhayyel Yayınları.

Türkiye'de Rum Basını, Ali Arslan, İÜ, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

T.C.
İSTANBUL
KÜLTÜR
ÜNİVERSİTESİ

ÜNİVERSİTE

KÜLTÜR'DÜR